● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

V Jelovškovi galeriji je razstavljal mojster fotografije Tihomir Pinter

Pred poldrugim mesecem je bila v Jelovškovi galeriji razstava umetniških fotografij Tihomirja Pinterja. Razstavljene fotografije so bile posnete v delovnih organizacijah naše občine, prikazovale pa so človeka in delo. O tem in še o nekaterih drugih stvareh smo se pogovarjali z mojstrom fotografije Tihomirjem Pinterjem.

Pogled na razstavo — Foto: TODORI

Kakšna je vsebina vašega fotografskega izražanja?

Verjetno ste opazili, da obravnavam pravzaprav le dve temi: detajle na kovinah in delavce v železarni. Vsebina torej ni v ospredju. Pomembno pa je, iz kakšnega zornega kota posnamem obravnavani predmet oziroma subjekt, kaj izberem iz posnetega gradiva in seveda izrez iz negativa. Na jugoslovanskih razstavah fotografije redkokdaj vidimo sliko, ki bi bila povezana z delom. To me zelo čudi, saj je delo vendar najpomembnejša stvar v življenju. Odločil sem se, da bom to temo, to je človek in delo, obdelal podrobneje. Tako je tudi prišlo do razstave v Jelovškovi galeriji.

Zakaj mislite, da se jugoslovanski umetniški fotografi izogibajo prikazovanju človeka pri delu?

Vse prepogosto mislimo, da morajo novosti priti k nam od zunaj. Zdaj posnemamo »fotografijo betona«, kot jo imenujem. Z njo izražamo nezadovoljstvo, da živimo med bloki in stolpnicami, to je v betonskem svetu, kar je pravzaprav bolj problem zahodnega sveta. Pri tem ne vidimo tudi dobrih strani takega življenja. Zanemarjamo pa to, kar imamo doma. Mislim na socialistično samoupravljanje, nagrajevanje po rezultatih dela in podobno. Tu bi lahko našli svoj izraz. Pri tem se ne smemo bati izražanja v socialističnem realizmu. Če naredimo na primer portret lepe ženske, to ni nič nenavadnega, če pa fotografiramo delavca pri delu v tovarni, fotografija že dobi oznako socialističnega realizma. Avtorji se te teme izogibajo, ker menijo, da jim žirija ne bo naklonjena. Prav zato tudi niso dovolj svobodni v svojem ustvarjanju.

Tihomir Pinter: Delavec Julona

Gotovo zelo dobro poznate tudi svetovno fotografijo. Kaj menite, kakšno je mesto slovenske in jugoslovanske fotografije v svetu?

Jugoslovanska fotografija pomeni v svetu več, kot bi lahko sklepali po razstavnih katalogih. Sodelovanje na mednarodnih fotografskih razstavah je namreč povezano s precejšnjimi finančnimi izdatki, kar pa si klubi ne morejo privoščiti. Zato se je težko prebiti prek jugoslovanskih meja. Mislim, da se niti po vsebini niti po kakovosti ne razlikujemo od drugih avtorjev.

Ste umetniški vodja fotosekcije KUD Vide Pregarc. Kako ocenjujete delo sekcije?

Sekcija se je izoblikovala iz posameznikov, ki so se že ukvarjali s fotografijo, niso pa bili vključeni v kak klub. Uspehi seveda so, člani so imeli že nekaj skupinskih razstav, nadaljnji napredek pa je odvisen tudi od primernih prostorov. Teh pa v tem trenutku nimamo.

Mislite, da je znamka fotografskega aparata pomembna za uspeh fotoamaterja?

Marsikateri ljubitelj fotografije ima zelo drag fotoaparat, ki pa ga velikokrat ne zna prav uporabljati. A tudi s preprostimi aparati se da, vsaj v začetku, napraviti dobre slike. Sam sem bil že mojstrski kandidat, ko sem še vedno slikal s flearetom. Zdaj imam praktico in pentakon six.

Ste tudi član Društva oblikovalcev Slovenije, kar verjetno pomeni, da ste se dobro vživeli v slovenski prostor — čeprav po rodu niste Slovenec.

Že deset let živim v Sloveniji in se poskušam obnašati — pa tudi počutim se tako — kot domačin. Dolgo časa nisem bil vključen v delo na področju občine, ker za nekatere stvari sploh nisem vedel. Sem pa bil predsednik odbora za fotografijo pri Foto-kino zvezi Slovenije.

Tovarišu Pinterju lepa hvala za pogovor.

D. J.

V SPOMIN

● V 69. LETU STAROSTI SE JE DNE 14. JULIJA ZA VEDNO POSLOVILA OD NAS

Viktorija Sluga — Vika iz Zaloga

Zelo smo bili pretreseni, ko smo zvedeli za tvojo nenadno smrt. Zakaj? Pred nekaj urami si še sedela med svojimi borci, aktivisti in drugimi prijateljicami in znanci vsa vedra in vesela. Bilo je na dan praznika krajevne skupnosti v Zalogu. Čeprav si stanovala v KS Polje, se nisi mogla ločiti od svojega rojstnega kraja, kjer si se kasneje politično in kulturno udejstvovala.

Pokojna Vika se je kot delavka že pred vojno vključila v revolucionarno delavsko gibanje v službi, doma, v NOV itd. Zavedala se je, kaj pomeni boj za delavske pravice. Znala je ceniti revolucionarno delo svojega očeta, ki je bil že takoj po prvi svetovni vojni eden prvih, ki so se bojevali za delavske pravice na železnici in na terenu ter sodeloval v komunistični partiji v Zalogu.

Čeprav še mlada se je vključila v vrste delavskega gibanja in z vsem duhom ter borbenostjo nadaljevala pot svojega očeta. Naj omenim en sam primer: ko so bivši jugoslovanski agentje pripeljali 6. februarja 1939 leta aretirane člane CKS v Zalog in jih strpali v vagone, da bi jih odpeljali v zloglasne zapore v BILEČI, je bila Vika ena najbolj vnetih demonstrantov.

Delovala je v Svobodi in neštetih akcijah. Ob okupatorjevem prihodu se je takoj vključila v OF. Ko so bila tla prevroča, se je 6. junija 1942 brez odlašanja odločila za odhod v partizane.

Kot partizanka se je s svojo borbenostjo in hrabrostjo udeleževala raznih akcij v Zahodnem dolenjskem odredu, Cankarjevi brigadi itd. Usposobila se je za bolničarko in postala ena najbolj vestnih in sposobnih bolničark v enoti. Zaradi svoje požrtvovalnosti je delala v več partizanskih bolnišnicah. Neštetim ranjencem je rešila življenja, jim nudila vso pomoč in jih bodrila, čeprav je bila pri tem sama večkrat v nevarnosti.

Po osvoboditvi se je takoj aktivno vključila v izgradnjo porušene domovine in aktivno sodelovala v organizacijah RK, ZB, ZVVI in vojaških starešin vse do zadnjega.

Za aktivno delo je dobila več odlikovanj in priznanj in napredovala v rezervnega majorja.

Njena življenjska pot ni bila rožnata. Aktivnost v NOV jo je izmučila in lotila se je je težka, neozdravljiva bolezen. Med vojno je bila trikrat ranjena, zato je njeno izmučeno srce vedno bolj slabelo. Toda njena trdna volja, da bi živela med borci, aktivisti in v svoji družini, ji je dolgo dajala življenjsko moč, dokler ni prišel trenutek, ki ga je njeno srce ni vzdržalo.

Draga Vika! Težko bo nam in tovarišicam materam padlih, ki si jim tako rada pripovedovala o življenju v partizanih in padlih borcih. Pogrešali te bomo in se te vedno spominjali.

Skoraj lahko rečemo, da si dala svoje življenje za revolucijo, za zmago delavskega razreda in za našo svobodo socialistične Jugoslavije. Za svoje revolucionarno delo in trud in kar si storila za ranjene tovariše v NOV, za zmago naše socialistične domovine se ti v imenu organizacij ZB, ZVVI, SZDL, RK, prijateljev, znancev in v svojem imenu iskreno zahvaljujemo ter obljubljamo, da nam boš ostala v trajnem spominu kot predana tovarišica za zmago revolucije v NOV.

K. R.

Umrla je Francka Možina, rojena Marolt

Številni borci NOB in predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz Vnajnarjev, Janč, Gaberja, Volavelj, Tujega grma, Besnice, Most, Jevnice, Črnuč in iz drugih krajev so se 30. junija na pokopališču v Črnučah poslovili od svoje soborke in aktivistke OF Francke Možina, po domače Maroltove Francke iz Vnajnarjev.

Rodila se je v kmečki družini v hribovski vasi Vnajnarje pod Jančami. Oče Jernej in mati Marija sta na svojem hribovitem posestvu preživljala osem otrok. Tudi otroci so morali trdo delati na kmetiji. Oče Jernej se je že pred vojno rad družil z naprednimi delavci, člani KP iz papirnice Vevče in z delavci iz Zadvora. To je v njem utrdilo upanje, da v skupnem boju delavcev in kmetov izbojujejo boljšo bodočnost.

Razumljivo je bilo torej, da se s kapitulacijo bivše Jugoslavije in z razdelitvijo Slovenije (»meja« med Italijo in Nemčijo je potekala približno dva km od njihove domačije) ta družina ni mogla pomiriti. Veliko družin s tega območja je z vso vnemo podpiralo narodnoosvobodilno gibanje. Opravljali so naloge obveščanja, zaščite, preskrbe in vodenja partizanov prek okupacijske meje. Pri tem je bila Maroltova družina med prvimi, še posebno pa Francka, ki je to sprejela kot svojo dolžnost in pravico, da se bojuje proti okupatorju in domačim izdajalcem.

Pri organiziranju odborov OF, mladinske organizacije in Skoja na tem območju pozimi 1942-43 je bila Francka najbližja sodelavka Franca Majškerca-Frenka, sekretarja litijskega okraja OF. Od tega časa je Francka vse svoje delo posvetila organiziranju OF, zlasti pa mladim v okoliških vaseh. Kot prava borka, ne glede na še tako slabe vremenske razmere in nevarnosti je bila stalno v akciji: organizirala je mladino, delovala v obveščevalni službi za enote NOB, pri zbiranju mladincev za odhod v partizanske enote, pri preskrbi posameznih enot, ki so se gibale na tem območju in pri oskrbi ranjencev.

Julija leta 1943 je bila sprejeta v SKOJ. Ker je v svojem kraju uživala velik ugled, je sovražnik dalj časa ni mogel odkriti. Po boju v bližini njenega doma v začetku avgusta 1944, ko je sovražnik do tal požgal tudi Maroltovo domačijo, pa je bila izdana in ujeta od izdajalcev črne roke, ki so večkrat vpadali na to območje. Odvedena je bila v njihovo oporišče Lipoglav, kjer je bila podvržena zasliševanju in mučenju, ki ga je hrabro prestala. To je bil velik udarec za tamkajšnjo organizacijo OF in mladino. Vendar je terenska organizacija OF vedela, kdo so izdajalci in je sporočila črni roki, da se bodo maščevali, če Francko takoj ne izpustijo. Tako je bila po enajstih dneh izpuščena, nato pa je šla na dolžnost v gospodarsko komisijo okraja Litija, kjer je delala do konca vojne.

Po vojni je bila zelo aktivna pri opravljanju mnogih odgovornih dolžnosti. Med drugimi je bila inštruktorica SKOJA za okraj Litija in Ljubljana-okolica, vzgojiteljica za vojne sirote v Poljčanah itn. Vse do svoje prerane smrti je bila zelo aktivna družbenopolitična delavka v raznih organizacijah. Bila je tudi članica komisije za zgodovino NOB litijskega okrožja in zbrala je mnogo dragocenega gradiva iz NOB na tem območju.

Čeprav je imela družino in jo je huda bolezen zelo prizadela, se je vedno pogosto vračala v svoj rojstni kraj na Vnajnarje in Janče, kjer je s svojimi nasveti in družbenopolitično aktivnostjo pomagala reševati žgoče probleme v teh hribovskih vaseh. Zato so jo imeli ljudje radi in je to pokazala tudi njihova udeležba na njeni zadnji poti.

Za svoje plodno delo je dobila več priznanj, med drugimi tudi red zaslug za narod s srebrno zvezdo.

F.

Prenovljena dvorana kina Triglav živi

Kino Triglav je odprt že skoraj pet mesecev, vendar pri Kinematografskem podjetju Ljubljana niso zadovoljni s številom obiskovalcev filmskih predstav. Menijo, da je vzrokov za to več. Mednje sodi tudi ta, da naši občani večinoma obiskujejo kinematografe v središču mesta. Najbrž se niso še navadili, da je kino Triglav spet odprt. Verjetno pa nekateri še vedno mislijo, da prihajajo v ta kinematograf le filmi, ki so jih drugje že predvajali. Zato velja še enkrat omeniti, kar smo sicer že zapisali ob otvoritvi, da vrtijo v kinu Triglav tudi premierske filme.

V mesecu aprilu si je predstave v kinu Triglav ogledalo 14.000 gledalcev — verjetno je marsikdo izmed njih zašel vanj le zato, da bi videl, kakšna je prenovljena dvorana. Obisk v maju je bil že nekoliko nižji, to je 9.500 gledalcev, v juniju pa jih je bilo 10.000. Več ljudi je bilo na filmskih predstavah v juliju, ko je bila namreč revija dobrih filmov. Vsak film so vrteli le dva dni in to je vplivalo na boljši obisk. Sicer pa je v poletnih dneh obisk vseh ljubljanskih kinematografov precej nižji kot v drugih mesecih.

Pri Kinematografskem podjetju Ljubljana pa pravijo, da so zadovoljni z obnašanjem gledalcev v tej kino dvorani. Opažajo namreč, da se gledalci v sodobno in lepo opremljenih kinematografih tudi kulturno vedejo.

● DKD SVOBODA ZALOG

Mrtve sezone ni

»Zdravo, zdravo, upokojenci!«

Takole so se začenjali koncerti, ki jih je pevski zbor DKD Svoboda Zalog prirejal poleti po domovih za starejše občane na Poljanah, Taboru in v Šiški.

Koncerti so bili posvečeni našim letošnjim jubilejem. Najprej so poslušalci prisluhnili pesmim našega boja in revolucije, z narodnimi pesmimi pa se je vsak koncert prevesil v svoj zaključek.

Koncertne točke je smiselno povezoval dramski delavec tovariš Lukančič. Naši seniorji so se že na začetku vsakega koncerta izredno navdušeno vključevali v dogajanja na odru. Mrmraje so spremljali pevce, marsikoga pa so prevzeli spomini in so se mu orosile oči.

Posebno prisrčno ozračje je nastajalo po vsakem koncertu, ko petja kar ni in ni bilo konca. Gostitelji so povsod zatrjevali, da je zanje najboljša terapija pesem.

S. Veršič

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

Ko bom velik, bom...

(Javni razpravi o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju ob rob)

Sistemske spremembe, predvidene v osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju, nam med drugim prinašajo:

— skupne vzgojnoizobrazbene osnove za vse učence, ki nadaljujejo šolanje po končani osnovni šoli, s čimer bi morali doseči poglobljeno znanje in osnove za kvalitetnejše in hitrejše strokovno izobraževanje in nove načine dela

— odpravo dualizma in zagotovitev vertikalne prehodnosti, da ne bo mogoče — grobo napisano — ločevati izobraževanja za delo in izobraževanja za nadaljnje izobraževanje

— usklajevanje obsega, trajanja in vsebine usmerjenega izobraževanja v posebnih izobraževalnih skupnostih med izvajalci in uporabniki na osnovah svobodne menjave dela in sredstev

— stalnost izobraževanja, ki omogoča, da delavec dopolnjuje svoje znanje ob delu ali iz dela.

Vrsto odprtih vprašanj smo si zastavili v uvodu v javno razpravo, kjer naj bi se odločili, kako oblikovati predlog zakona in zakon. Toda raven javne razprve ni presegla ravni informiranja o nameravanih spremembah. To pomeni, da nismo zarezali v stare odnose in ne spodbudili iskanja boljših rešitev. To nam je dokazala tudi letošnja akcija poklicnega usmerjanja, kjer smo zadeli na podobne primere kot v minulem letu — veliko povpraševanje po gimnaziji in štiriletnih strokovnih šolah in veliko iskanje učencev za večino poklicnih šol. S posameznimi prerazporeditvami je bilo mogoče položaj omiliti, ne pa rešiti, kot da veljajo na področju usmerjenega izobraževanja tržne zakonitosti.

Ob tem smo skoraj pozabili na usmerjanje izobraževanja delavcev ob delu in iz dela, ki je odraz predvsem iniciativ posameznika. Potrebo po izobraževanju že zaposlenih delavcev pa velja poudariti prav v naši občini, ko kljub uvajanju zahtevnejšega dela in razvoju industrije še vedno beležimo 50 odstotkov delavcev z nedokončano oziroma dokončano osnovno šolo.

J. L.

Šola Edvarda Kardelja

Priprave za poimenovanje OŠ Polje po revolucionarju Edvardu Kardelju kljub poletju niso zastale. Ožji odbor, ki je zadolžen, da pripravi vse potrebno za organizacijsko in tehnično delo razširjenega odbora, je do sedaj imel že tri seje. Dogovorili so se, da bo svečana proslava ob poimenovanju šole v tednu pred dnevom republike.